

Załącznik
do Uchwały Nr ....../..../2013
Rady Gminy Leszno
z dnia 2013

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2013 – 2015
GMINA LESZNO

LESZNO 2013

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp i podstawa prawna.....	3
II.	Sytuacja społeczno-demograficzna gminy.....	5
III.	Działania pomocowe w zakresie wsparcia rodziny.....	8
IV.	Założenia programu. Cel główny. Cele szczegółowe.	13
V.	Realizatorzy i adresaci programu.....	18
VI.	Harmonogram prac	19
VII.	Finansowanie.....	20
VIII.	Ewaluacja i monitoring programu.....	20

I. Wstęp i podstawa prawna

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany w związku z obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Program powstał w oparciu o aktualne dane społeczno-demograficzne, oraz przeanalizowane lokalne problemy społeczne ze szczególnym uwzględnieniem diagnozy potencjałów i potrzeb w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem. Program jest ukierunkowany przede wszystkim na problemy:

- rodzin niepełnych,
- rodzin w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów, takich jak: alkoholizm, bezrobocie,
- niewydolności wychowawczej rodzin
- ubóstwa traktowanego, jako skutek niepodejmowania pracy oraz niskiej aktywizacji i bierności życiowej

Trudne warunki materialne, nierozwiązane problemy, niedostatki w zakresie spełnianej przez rodzinę funkcji opiekuńczej, niewydolność wychowawcza, ograniczenia w zaspokajaniu wielu potrzeb, rozpad rodziny, zrywanie się więzi rodzinnych i zanikanie poczucia odpowiedzialności, narastanie sytuacji konfliktowych to źródła wielu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz. Współczesnej rodzinie potrzebna jest pomoc wielostronna, dlatego należy angażować wszystkie siły i środki społeczne.

Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie pasji i talentów. W sytuacji, gdy przez patologię w środowisku rodzinnym, nieudolność wychowawczą rodziców bądź pozostawanie w sytuacji kryzysowej, dobro to jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne.

Wspieranie rodzin będących w potrzebie wymaga wieloaspektowego podejścia, a przede wszystkim systemowego zaangażowania się wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tą pomocą.

Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie wsparcia rodziny oraz dziecka.

Dla większej skuteczności podejmowanych działań niezbędna jest ich kompleksowość. Tworzenie sieci instytucji współdziałających ze sobą, koordynowanej przez zespół interdyscyplinarny daje szansę na zwiększenie efektów i trwałość pozytywnych skutków.

Efektywność zapewni długofalowy system edukacji skierowany zarówno do grup zawodowych udzielających wsparcia, podejmujących interwencje jak również edukacja społeczna, mająca na celu przede wszystkim odkłamanie negatywnych mitów i stereotypów, a także zmianę obyczajów i postaw sprzyjających powstawaniu negatywnych zjawisk w rodzinie.

Znaczenie rodziny dla społeczeństwa pociąga za sobą odpowiedzialność państwa za jej wspieranie i umacnianie. Celem polityki społecznej w odniesieniu do rodziny jest oddziaływanie na jej otoczenie oraz instytucje z nią powiązane. Polityka społeczna państwa szczególnie ważną rolę odgrywa w środowisku lokalnym w organizowaniu pomocy rodzinie.

Rodzina, jako całość powinna być adresatem działań pomocowych, a jej wzmacnianie powinno być traktowane, jako zasadnicza dyrektywa przy planowaniu i realizowaniu wsparcia.

Podstawa prawna Programu:

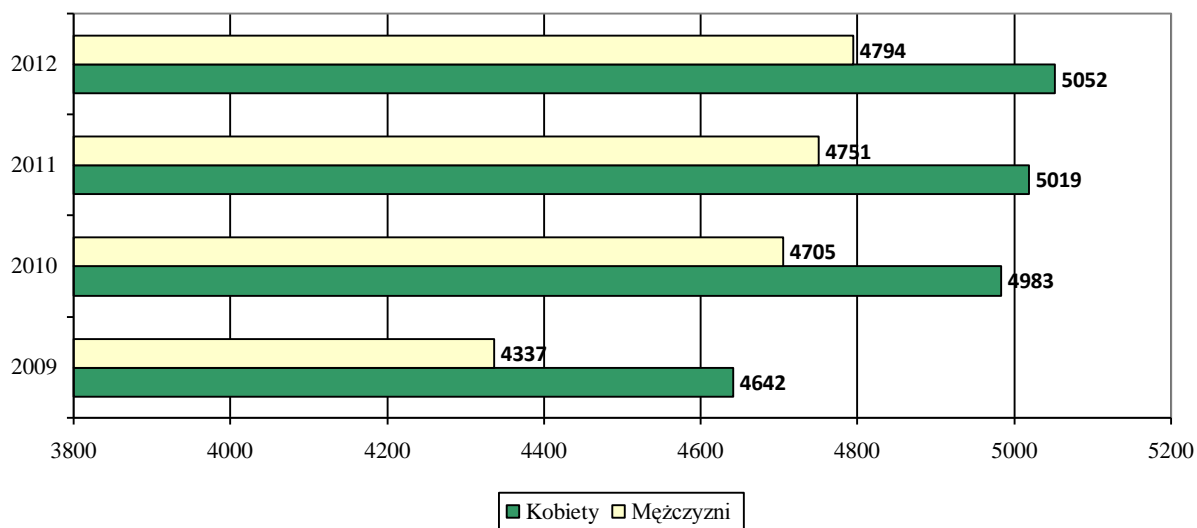
- Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (t. j. Dz. U. z 2013 r. , poz. 594 z późn. zmianami)
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zmianami)
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 149, poz. 887 ze zmianami)
- Ustawa o przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zmianami)
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zmianami)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zmianami)
- Ustawa o przeciwdziałania narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2012 roku poz. 124)

II. Sytuacja społeczno-demograficzna Gminy Leszno

Istotą problemów społecznych jest to, że podlegają one wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. Zaistnienie jednego z nich może wywołać w przyszłości kolejne negatywne reakcje społeczno-ekonomiczne.

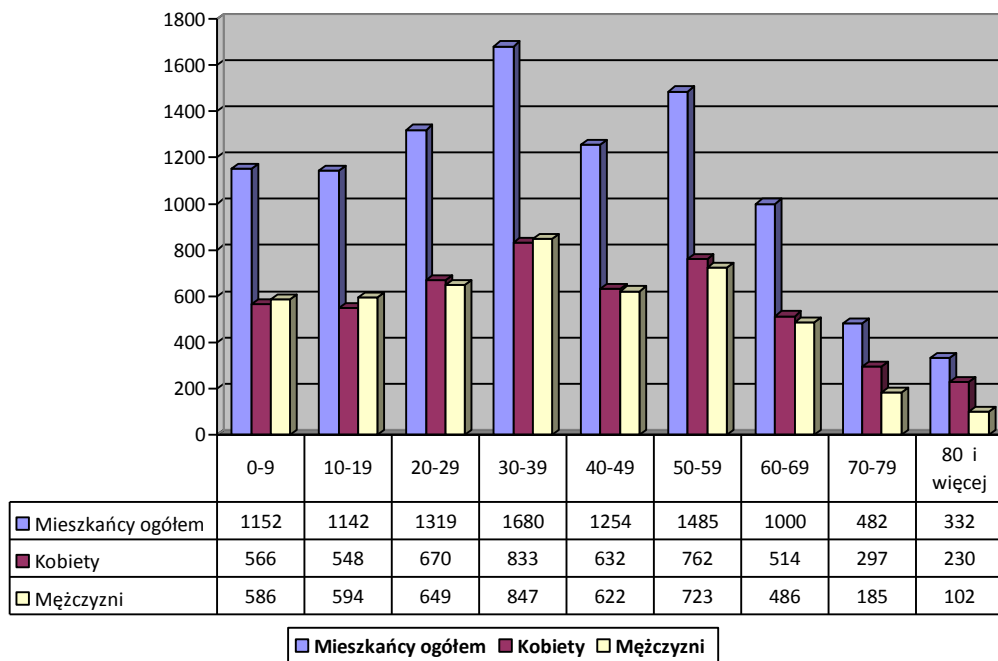
Gmina Leszno położona jest na terenie województwa mazowieckiego, w powiecie warszawskim zachodnim i łącznie gminę zamieszkuje 9 846 osób. W centrum gminy, w odległości 20 km od Warszawy znajduje się miejscowość Leszno - siedziba Urzędu Gminy.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Leszno według podziału na płeć w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

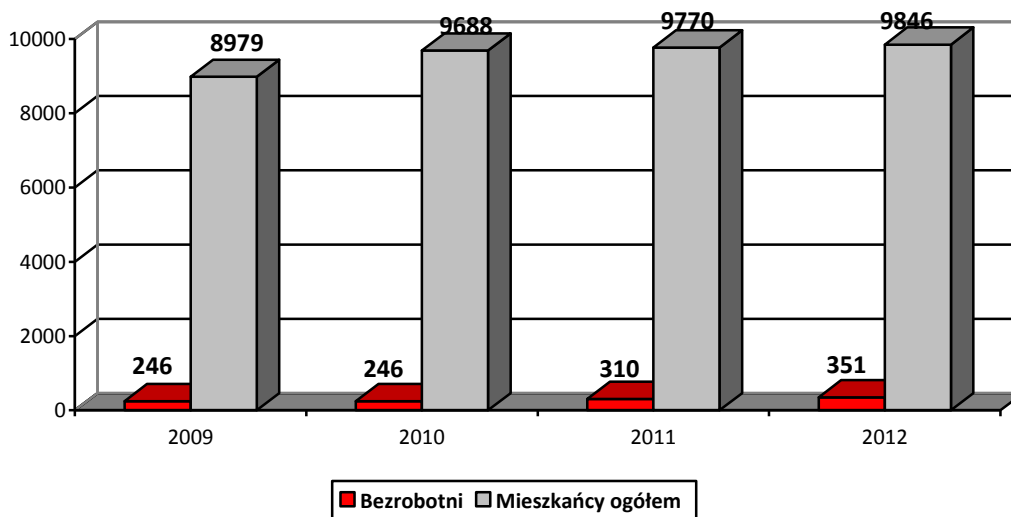

W latach 2009-2011 liczba ludności gminy rosła z roku na rok, co jest pozytywnym zjawiskiem oznaczającym zarówno przyrost naturalny jak i migracją. Biorąc pod uwagę powyższe dane i tendencje do wyższej liczby kobiet w ogóle mieszkańców, należy zwrócić uwagę na dostosowanie usług społecznych do potrzeb kobiet a także dostęp do kultury i różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

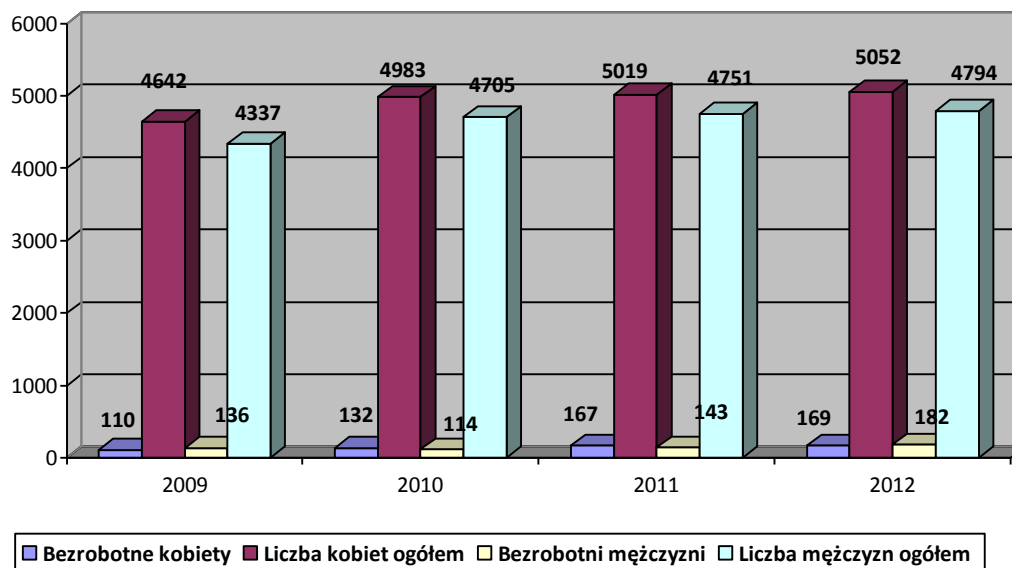
Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Leszno według wieku w roku 2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 3. Bezrobocie na tle liczby mieszkańców Gminy Leszno w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 4. Bezrobocie na tle liczby mieszkańców Gminy Leszno według podziału na płeć w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższe dane wskazują, że ilość osób bezrobotnych w Gminie Leszno wzrasta z roku na rok, gdzie w 2009 r. osoby bezrobotne stanowiły 2,74 % ogółu mieszkańców, w 2010 r. 2,54 % ogółu mieszkańców, w 2011 r. osoby bezrobotne stanowiły 3,17 % ogółu mieszkańców, w 2012 r. 3,56%.

Na uwagę zasługuje fakt, iż wskazane bezrobocie w istotny sposób jest powiązane z istnieniem „szarej strefy”. W efekcie tego zjawiska ilość osób faktycznie pozostających bez pracy i dochodów jest istotnie mniejsza. Jest to tendencja zauważalna w całym kraju, i związana jest z mentalnością osób korzystających z pomocy społecznej, a w literaturze fachowej jest nazywana „profesurą z bezrobocia”. Istotnym czynnikiem wzmacniającym postawy roszczeniowe jest przypisanie do statusu osoby bezrobotnej przysługujące ubezpieczenie zdrowotne.

W Lesznie funkcjonuje Zamiejscowy Punkt Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu. Utworzenie Zamiejscowego Punktu PUP eliminuje problem dojazdu do Błonia osób bezrobotnych. Pracownicy PUP dla Powiatu Warszawskiego w Błoniu podczas dyżurów w Lesznie obsługują osoby bezrobotne w zakresie rejestracji, potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy, wydawania zaświadczeń a także organizują spotkania grupowe z doradcą zawodowym oraz warsztaty aktywnego poszukiwania pracy.

III. Działania pomocowe w zakresie wsparcia rodziny

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Lesznie. Ośrodek realizuje zadania własne i zadania zlecone w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw. Podstawowym zadaniem OPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, udzielanie świadczeń w formie pieniężnej i niepieniężnej.

Od 2008 r. OPS w Lesznie realizuje projekty systemowe:

1. „Matka bez problemów – aktywna integracja kobiet zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Leszno”. Grupę docelową tworzyły kobiety, będące klientami OPS w Lesznie, które samotnie wychowują dzieci oraz kobiety wychowujące dzieci w rodzinach wielodzietnych w wieku od 23 do 55 lat. Projektem zostało objętych 10 kobiet, które uczestniczyły w zajęciach podzielonych na 3 moduły: moduł JA (zwiększenie umiejętności społecznych, lepsze zrozumienie siebie i innych, wzmocnienie pewności siebie), moduł DZIECKO (doskonalenie umiejętności wychowawczych, poprawa relacji rodzic-dziecko), moduł ŻYCIE (rozwiązywanie codziennych „domowych” problemów).
2. „Można żyć inaczej – aktywna integracja społeczna w Gminie Leszno”. Grupy docelowe tworzą kobiety i mężczyźni, będące klientami OPS. Projektem zostało objętych ogółem 71 osób, w tym 62 kobiety i 9 mężczyzn, którzy uczestniczyli w kursach zawodowych, dających uprawnienia do podjęcia pracy a także w zajęciach z zakresu pedagogiki, psychologii, prawa rodzinnego, cywilnego, karnego.

Z badań lokalnych przeprowadzonych z:

- pracownikami pomocy społecznej,
- przedstawicielami władz samorządowych
- lokalnymi działaczami społecznymi
- pracownikami oświaty

w celu sporządzenia Programu wynika, że dominującymi problemami na terenie gminy Leszno są:

- niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- alkoholizm,
- niepełnosprawność,

- długotrwała choroba,
- bezrobocie (opisane jako zjawisko postawy życiowej),
- ubóstwo,
- narkomania.

Analiza dokumentów i danych zastanych pokazuje tendencje w pomocy społecznej i silne powiązanie wymienionych powyżej czynników z szeregiem pozostałych negatywnych zjawisk.

Tabela 1. Rodziny, którym OPS przyznał pomoc w latach 2010 – 2012 z podziałem na powód jej przyznania. Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin (%) Rok 2010	Liczba rodzin (%) Rok 2011	Liczba rodzin (%) Rok 2012
Ubóstwo	46	57	54
Bezrobocie	38	38	47
Niepełnosprawność	36	41	34
Długotrwała lub ciężka choroba	40	43	42
Bezradność	37	34	31
Alkoholizm	23	25	25
Narkomania	1	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	23	17	18

Tabela 2. Struktura osób, którym udzielono wsparcia według grup wiekowych i płci (w %) w latach 2010-2012. Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

rok		2010	2011	2012
Ogółem	udział osób w wieku 0-17 lat (%)	34	33	34

	udział osób w wieku produkcyjnym (%)	58	59	58
	udział osób w wieku emerytalnym (%)	9	8	8
Kobiety	udział osób w wieku 0-17 lat (%)	23	23	23
	udział osób w wieku produkcyjnym (%)	37	39	38
	udział osób w wieku emerytalnym (%)	6	5	5
Mężczyźni	udział osób w wieku 0-17 lat (%)	11	10	11
	udział osób w wieku produkcyjnym (%)	20	20	20
	udział osób w wieku emerytalnym (%)	2	3	3

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc na przestrzeni trzech ostatnich lat były: ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm jak również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Powyższe wymienione problemy społeczne nierozwiązywane mogą nasilać się i powodować efekt wzajemnego wzmocnienia (synergii) niepożądanych zjawisk społecznych.

Ponadto warto podkreślić, że powód przyznania pomocy nie wyklucza istnienia innego, a rozstrzygnięcie, który jest dojmujący nie zawsze jest sprawą oczywistą.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że współistnienie tych zjawisk wraz z brakiem adekwatnego systemowego, interdyscyplinarnego, kompleksowego wsparcia prowadzi będzie do rozwoju zjawisk niepożądanych, a związku z tym do zwiększania kosztów społecznych.

Koszty najbardziej uciążliwe to niepokojące i obserwowane dziedziczenie postaw skutkujących pokoleniowym uzależnieniem od gminnego systemu pomocy. To właśnie powstanie Programu, ma wpisywać się w prowadzoną politykę i system myślenia oparty na kalkulatorze kosztów zaniechania.

Ten sposób myślenia i działania opiera się na nowej metodologii badania kosztów zaniechania działań aktywizująco-wpierających w polityce społecznej. Koszty zaniechania działań określane są, jako różnica kosztów, jakie wystąpiłyby w przyszłości (np. za rok, cztery lub siedem lat) w zależności od podjęcia „dzisiaj” działań aktywizująco-wspierających lub ich nie podjęcia (czyli zaniechania).

Niepokojący jest wzrost wskaźnika osób ubiegających się o pomoc z powodu bezrobocia mimo podejmowanych działań zwalczających to zjawisko. Negatywne ekonomiczne i społeczne skutki bezrobocia to przede wszystkim pogorszenie sytuacji materialnej, pogorszenie stanu zdrowia a także pogorszenie relacji pomiędzy członkami rodziny.

Według analizy pracowników socjalnych w większości rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przy zapewnieniu wsparcia ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej, szkoły i kuratorów sądowych rodzina jest w stanie realizować swoje funkcje, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Zawsze jednak istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez instytucje okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy rodziny. Zatem w sytuacji zagrożenia dobra dziecka sąd rodzinny może zarządzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej. Obecnie z terenu Gminy Leszno w rodzinach zastępczych przebywa 13 dzieci i 3 dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Zgodnie z ustawowym obowiązkiem w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w dniu 30 kwietnia 2011 r. zarządzeniem nr 59/2011 został powołany przez Wójta Gminy Leszno Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Leszno.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele m.in.:

- Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ochrony zdrowia,
- Placówek Oświatowych z terenu gminy,

- Policji w Lesznie
- Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim,
- Organizacji pozarządowych.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w ramach realizacji założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2012 r. założono 42 Niebieskie Karty, w tym 41 założonych przez policję i 1 przez OPS. Odnotowano 45 osób doświadczających przemocy w tym 24 kobiety, 10 mężczyzn i 11 osób nieletnich. Wykazano 31 sprawców przemocy w tym 4 kobiety, 26 mężczyzn i 1 nieletni. W celu realizacji procedur "NK" powołano 75 grup roboczych, we wszystkich uczestniczyli przedstawiciele policji i OPS, w 27 grupach roboczych uczestniczył przedstawiciel GKRPA, w 13 kuratorzy, w 7 przedstawiciele oświaty.

Grupy robocze mają za zadanie zapoznanie się z problemem występującym w danej rodzinie poprzez przeprowadzenie rozmowy zarówno ze sprawcą jak i ofiarą przemocy.

W planie pomocy rodzinie podejmowane są następujące działania:

- regularne wizyty funkcjonariusza policji w środowisku,
- spotkania z psychologiem w OPS,
- wizyty pracownika socjalnego w rodzinie,

Członkowie grupy roboczej współpracują ze sobą przez cały czas prowadzenia procedury NK, monitorują sytuację rodziny i zobowiązania nałożone przez grupę mając na uwadze bezpieczeństwo członków rodziny.

W ramach działań terapeutycznych przy Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym ds. Uzależnień funkcjonuje grupa edukacyjno-pomocowa dla ofiar przemocy i osób współuzależnionych. Spotkania grupy odbywają się 1 raz w tygodniu.

Na terenie gminy działa świetlica „Promyk”. Świetlica ta, prowadzi działalność opiekuńczo-

wychowawczą i profilaktyczno-terapeutyczną dla dzieci. Głównym celem świetlicy jest organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin problemowych. Dzieci mogą skorzystać z zajęć: plastycznych, dydaktycznych a także socjoterapeutycznych. Dzieci uczestniczące w zajęciach korzystają z posiłków.

IV. Założenia programu. Cel główny. Cele szczegółowe.

Założenia programu wspierania rodziny w Gminie Leszno

Program wspierania rodziny nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie sytuacji, kiedy w związku z występującymi w rodzinie problemami, dysfunkcjami i trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dziecko pozbawione jest możliwości właściwego rozwoju w swojej naturalnej rodzinie.

Celem programu jest stworzenie takiego systemu wsparcia, który pozwoliłby na wspieranie i wspomaganie rodziny przeżywającej trudności tak, aby mogła ona powrócić do prawidłowego funkcjonowania i pełnienia roli opiekuńczej i wychowawczej, zamiast zastępować ją w pełnieniu tych funkcji.

Założeniem programu jest wspieranie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz zapobieganie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Praca z rodziną prowadzona musi być również w przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną. Zgodnie, bowiem z ideą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi powinna przynieść pozytywne efekty w postaci możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Ustawa z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nową formę wsparcia poprzez zatrudnienie asystenta rodziny. Zadaniem asystenta jest wspieranie rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze z dziećmi a także trudności w codziennym prawidłowym funkcjonowaniu. Asystent pełni funkcję opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą a zakres jego działań obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania bezpośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny. Asystent rodziny opracowuje plan pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udziela pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, uczy prawidłowych postaw rodzicielskich wychowawczych z dziećmi, problemów w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny i monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

OPS zatrudnia 2 asystentów, którzy pracują z 16 rodzinami.

Założenia realizowane będą poprzez:

- działania profilaktyczne zapobiegające powstawaniu sytuacji wymagających interwencji kryzysowej, poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, udzielanie pomocy w przezwyciężaniu uzależnień,
- działania profilaktyczne zapobiegające niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą,
- aktywizowanie dzieci i młodzieży na rzecz własnego rozwoju,
- działania zmierzające do poprawy sytuacji szkolnej dzieci - zapobieganie niepowodzeniom i trudnościom,
- przeciwdziałanie niedożywieniu dzieci,
- organizacja profesjonalnej opieki dla dzieci podczas pracy rodziców,
- udzielanie profesjonalnego wsparcia dla rodzin w sytuacjach kryzysowych,
- zabezpieczanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin, pomoc w integracji z otoczeniem społecznym
- wzmacnianie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, wspieranie rodziny w funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych
- koordynowanie wszystkich działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych mogących służyć pomocą rodzinom.

Działania przewidziane w założeniach programu umożliwią realizowanie na szczeblu gminnym, w środowisku lokalnym polityki prorodzinnej rozumianej, jako stwarzanie odpowiednich warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych wzmacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe zaspokajanie przez nią podstawowych potrzeb.

Cel główny programu

Celem programu jest wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczych i wychowawczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji.

Cele szczegółowe

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia i pomocy dla rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczych i opiekuńczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- podejmowanie działań na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz rozwiązywanie istniejących już problemów,
- promowanie wartości rodziny.

Działania

Program realizowany będzie na terenie gminy Leszno w latach 2013-2015.

Działania mające na celu realizację założeń programu będą nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną, koordynowane i organizowane przez OPS poprzez:

- diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie gminy,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- praca socjalna z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych czasowo poza rodziną, w pieczy zastępczej,

- opracowanie planu pomocy dostosowanego do indywidualnych problemów i potrzeb rodziny, praca w kontrakcie socjalnym,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, (poradnictwo prawne i psychologiczne)
- współpraca z wszystkimi instytucjami i organizacjami mającymi na celu pomoc rodzinie i dziecku,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego – w formie świetlicy socjoterapeutycznej,
- dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach,
- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży,
- organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, dla rodzin przeżywających trudności oraz osób współzależniowych.
- w razie potrzeby zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.

Analiza SWOT Gminnego Programu Wspierania Rodziny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leszno ✓ Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych ✓ Doświadczenie, wiedza pracowników działających na rzecz rodziny ✓ Wykształcona kadra pomocy społecznej ✓ Funkcjonowanie placówek oświatowych oraz świetlic opiekuńczo-wychowawczych ✓ Dostęp do przedszkoli ✓ Funkcjonowanie Bibliotek Publicznych ✓ Działalność Zamiejscowego Punktu Powiatowego Urzędu Pracy ✓ Prace Zespołu Interdyscyplinarnego na 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, tkwienie w uzależnieniu od pomocy społecznej ✓ Wyuczona bezradność i roszczeniowość osób korzystających z OPS ✓ Rosnące bezrobocie ✓ Wysoki wskaźnik ubóstwa ✓ Wysokie koszty utrzymania rodzin ✓ Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę ✓ Niedofinansowanie obszaru pomocy społecznej ✓ Brak wzorców osobowych w rodzinach

<p>rzecz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Otwartość na współpracę ✓ Dostosowywanie oferty spędzania wolnego czasu do potrzeb i oczekiwań dzieci ✓ Szeroki dostęp do poradnictwa oraz profilaktyka w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie ✓ Zapobieganie dysfunkcjom rodzin ✓ Efektywna praca socjalna ✓ Przeprowadzanie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ✓ Funkcjonowanie Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów <p>Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny</p>	<p>dysfunkcyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie ✓ Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ✓ Brak wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ✓ Brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie ✓ Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacjach trudnych lub kryzysowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie ➤ Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych ➤ Zatrudnienie asystenta rodziny ➤ Edukacja rodziców ➤ Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników działających na rzecz rodziny ➤ Wdrażanie nowych metod pracy z rodziną, dziećmi i młodzieżą ➤ Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ubożenie społeczeństwa ➤ Brak perspektyw zatrudnienia młodych ludzi ➤ Zanik więzi, tradycji rodzinnych ➤ Rozszerzenie zjawisk patologicznych ➤ Zjawisko „dziedziczenia biedy” ➤ Trudna sytuacja finansowa rodzin ➤ Wzrost liczby rodzin przeżywających trudności ➤ Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne

V. Realizatorzy programu

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie.

Przy współpracy z instytucjami:

- Urzędem Gminy,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Policją,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Kuratorami Sądowymi,
- Organizacjami pozarządowymi,
- Lokalnymi mediami.

Adresaci programu:

1. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem
2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym
3. Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo
4. Rodziny dotknięte przemocą
5. Rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej
6. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodziny.

VI. Harmonogram

Działanie	Okres realizacji	Realizator	Źródło finansowania
Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie gminy	2013-2015	OPS, placówki oświatowe, Policja, organizacje pozarządowe, GKRPA	Środki własne realizatorów działania, dotacje, środki zewnętrzne
Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w	2013-2015	OPS, Policja, Kuratorzy Sądowi, placówki	Środki własne realizatorów działania

wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych		oświatowe	
Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc	2013-2015	OPS, Policja, Kuratorzy Sądowi, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA	Środki własne realizatorów działania
Podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach	2013-2015	OPS, Policja, Kuratorzy Sądowi, Zespół Interdyscyplinarny	Środki własne realizatorów działania
Praca socjalna z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych czasowo poza rodziną, w pieczy zastępczej	2013-2015	OPS	Środki własne realizatorów działania
Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym	2013-2015	OPS, lokalne media, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe	Środki własne realizatorów działania, dotacje, środki zewnętrzne
Organizowanie wycieczek letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	2013-2015	Gmina, OPS, GKRPA, lokalne media, organizacje pozarządowe	Środki własne realizatorów działania, dotacje, środki zewnętrzne

VII. Finansowanie

Źródłem finansowania Programu Wspierania Rodziny są:

- środki własne gminy zaplanowane na dany rok w budżecie na realizację gminnego programu wspierania rodziny,

- środki własne gminy pochodzące z podatku od sprzedaży napojów alkoholowych,
- dotacje z budżetu państwa,
- środki pozabudżetowe,
- programy grantowe.

VIII. Ewaluacja i monitoring programu

Monitoring programu polegał będzie na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań oraz wcześniej ustalonych działań w oparciu o diagnozę problemu społecznego od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Trwa od momentu rozpoczęcia prac nad projektem aż do końca etapu wdrażania projektu. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Celem monitorowania jest sprawdzenie czy założone cele zostały osiągnięte i w jakim stopniu. Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań.

Dane zawarte w monitoringu umożliwią dokonywanie bieżących zmian, jeśli zajdzie taka potrzeba oraz dostarczą informacji na potrzeby planowania programu w kolejnych latach.

Sprawozdanie z realizacji programu kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej będzie, co roku w terminie do 31 marca przekazywał Radzie Gminy wraz ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka.